

НАСЛІДКИ ЦИФРОВОГО РОЗРИВУ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОДОЛАННЯ

ЄРМОЛЕНКО Оксана¹, ВЛАСЕНКО Тетяна², ШАПОВАЛОВА Інґа³

¹ Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця
<https://orcid.org/0000-0002-3599-9016>

² Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця
<https://orcid.org/0000-0002-9515-2423>

³ Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця
<https://orcid.org/0000-0003-1588-3910>

У статті розглядається проблема цифрового розриву, причини виникнення та напрямки щодо подолання негативних наслідків цього явища. Природа цифрового розриву є досить складною та дискусійною; тож, точне виявлення причин його виникнення є головним етапом для вчасного розпізнавання, вивчення та застосування дієвих рішень. Цифровий розрив в Україні та й у всьому сучасному світі доволі великий. Доведено, що є сильна залежність між цифровим розривом та бідністю. Уряди країн, де цифровий розрив має відчутні наслідки, мають рішуче діяти, розробляючи та втілюючи інструменти електронного урядування, для підвищення готовності суспільства до сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), заохочування та навчання використанню ІКТ, а також підтримування розвитку навичок ІКТ у зручній формі. Задачею урядів мають стати створення та розгортання доступних електронних послуг та зрозумілого ІКТ-наповнення. Крім того, вони мають допомагати розвитку належного та недискримінаційного середовища для електронного урядування через нормативно-правову базу, стратегічні напрямки та державні гарантії. Електронне урядування може стати подібним потужним інструментом для подолання розриву, наприклад, забезпечення доступного широкосмугового доступу. Робиться значний акцент на тому, щоб надати дітям та молоді широкий доступ до онлайн-навчання світового рівня як вдома, так і в школах. Оскільки таким чином відбудеться якісна зміна рівня освіченості серед суспільства та зменшуватиметься цифровий бар'єр, а як результат – і його негативні наслідки. Ще одним із суттєвих кроків до зменшення цифрової нерівності є створення мереж мобільного широкосмугового зв'язку. Але є перепони на цьому шляху – запровадження нових генерацій зв'язку потребує доволі багато ресурсів усіх учасників ринку, тож цей процес може зайняти тривалий час. На сьогодні в усьому світі прямують до запровадження національного широкосмугового LTE покриття (4G). У дослідженні здійснено перелік ключових елементів розвитку електронного урядування як визначального чинника подолання цифрового розриву. Для створення стійкого суспільства, уряди та зацікавлені сторони мають зосередитися на забезпеченні рівних можливостей для молоді та майбутніх поколінь.

Ключові слова: цифровий розрив, цифрова нерівність, інформаційно-комунікаційні технології, електронне урядування, цифрова грамотність.

<https://doi.org/10.31891/mdes/2023-7-11>

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Однією з характерних особливостей сучасності для кожної країни, та окремо України, є відношення до усіх глобалізаційних процесів. Їх різноманітність та багатогранність не дають можливості однозначного здійснення оцінки їх впливу в кожній країні.

Інформація вже досить давно стала важливим ресурсом у сучасному суспільстві, інформаційно-комунікаційні технології (далі ІКТ) стали передумовою та осередком для створення та здійснення концепції інформаційного суспільства. Аксіоми інформаційного суспільства оприлюднені були ще в 60-роках ХХ століття та в той час ввижались фантастичними. Протягом останніх років суспільство все активніше залучалося до технічного прогресу та інформаційних ресурсів. При цьому не всі громадяни максимально користуються можливостями задоволення особистих потреб за підтримки ІКТ та не воліють до самореалізації за їх допомогою. Тож має місце таке поняття як «цифрова нерівність».

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Сучасними українськими дослідниками наразі розглядаються атрибути правового забезпечення та реалізація програм з розвитку інформаційного суспільства, електронного урядування та інформатизації в країні, інноваційні механізми взаємозв'язку із громадськістю в системі державного управління, дієвість електронного уряду як елемент механізму взаємозв'язку і форму співробітництва держави та суспільства в інформаційному середовищі, а також сучасну ситуацію й напрями модернізації електронного управління в місцевих органах самоврядування. Наприклад, місце інформаційних технологій в системі державного управління досліджували такі вчені як В. Атамчук, А. Баранов, М. Вертузаєв, Л. Гонюкова, В. Зуй, І. Клименко, А. Коренєв, К. Линьов, А. Семенченко, Е. Семенюк, А. Серант, А. Силенко, В. Степанов, Ю. Уманський. Проблеми електронного урядування висвітлювали Д. Дубов, С. Дубова, Т. Джиго, О. Загвойська, О. Ємельяненко, В. Єганов, В. Недбаєв, О. Литвиненком та ін. Але питання «цифрової нерівності»

вимагає постійної уваги дослідників у розрізі аналізу державної політики інформатизації та запровадження у роботу державних органів влади електронного урядування.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Мета дослідження – здійснити аналіз питання «цифрової нерівності», як системного питання державного управління та окреслення можливих напрямів її рішення в Україні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Концепція цифрового розриву розвивалася протягом багатьох років і зазвичай визначається як соціальна проблема, пов'язана з різним обсягом інформації між тими особами, які мають доступ до інформаційного суспільства та інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), і тими, хто не має до таких доступу. Це також стосується країн, регіонів, міст і підприємств, котрі знаходяться на диференційованому соціально-економічному та культурному рівнях щодо доступності ІКТ. Цей розрив включає дисбаланс щодо доступу до інфраструктури Інтернету, інформації та знань, а також рівності можливостей залежно від доходу, раси, етнічного походження, статі чи інших подібних ознак.

Природа цифрового розриву є складною та дискусійною; тож, точне дослідження його причин є обов'язковим етапом, щоб вчасно розпізнати, вивчити та застосувати вірні рішення. Цифровий розрив у сучасному світі досить великий. Існує сильна кореляція між цифровим розривом і бідністю. Приблизно 40 відсотків населення світу живе в країнах з низьким рівнем доходу. Близько мільярда людей не мають доступу до ІКТ. Крім того, цифровий розрив має багато форм. Численні дослідження показують, що незалежно від того, скільки інфокіосків або телецентрів встановлено в країні з низьким рівнем доходу або країні, що розвивається, ймовірність користування Інтернетом в десять разів вища для людини в розвиненій країні або країні з високим рівнем доходу, аніж для людини в країні, що розвивається. Це демонструє, що освіта та зміна менталітету є ключовими факторами подолання цифрового розриву. Уряди мають діяти, розробляючи та використовуючи інструменти електронного урядування, щоб підвищити готовність суспільства до електронних технологій, заохочувати та навчати використанню ІКТ, а також підтримувати розвиток навичок ІКТ у зручний спосіб.

Вчені повідомляють про широкий спектр факторів, які сприяють зростанню розриву, таких як, наприклад, низький дохід та інші фінансові обмеження, нижча якість або високі ціни на підключення до Інтернет, низький рівень освіти у суспільстві, відсутність цифрової грамотності, погана технічна допомога та обмежений доступ до якісного ІКТ-контенту.

Вартість і доступність ІКТ є великою проблемою в багатьох країнах, але найбільшою проблемою є брак знань і розуміння технології. Сучасні дослідження показують, що понад 40 відсотків населення світу не мають можливості навчитися користуватися комп'ютером. Вирішувати це питання найважче, оскільки воно передбачає зміни як освіти, так і менталітету, а також інвестиції в електронні послуги. Електронне урядування має відігравати головну роль у створенні зручних інструментів електронного урядування, незалежно від рівня освіти. Деякі державні веб-сайти дуже складні та недружні як щодо доступу, так і щодо наявного контенту. Прийняття інтегрованого та орієнтованого на громадян підходу може спонукати уряди до збільшення рівних можливостей у використанні ІКТ.

Ключовим фактором є співпраця між відповідними зацікавленими сторонами у сфері електронного урядування, такими як центральні уряди, місцеві органи державної влади, приватний сектор, наукові кола, громадянське суспільство та міжнародні організації. Ці зацікавлені сторони повинні діяти відповідно до керівних принципів у рамках зобов'язань, взятих у Туніській програмі для інформаційного суспільства [1].

Застосування ІКТ та впровадження стратегій електронного урядування, сприяють прозорості в державному управлінні та демократичних процесах, а також є важливою частиною спільного бачення і керівних принципів. Міжнародне співробітництво разом із забезпеченням засобами впровадження зробить нас ще на один крок ближче у подоланні цифрового розриву.

Уряди мають відігравати провідну роль у створенні та розгортанні доступних електронних послуг і зрозумілого ІКТ-контенту. Крім того, вони мають сприяти розвитку належного та недискримінаційного середовища для електронного урядування через нормативно-правову базу, стратегічні напрямки та державні гарантії. Електронне урядування може стати подібним потужним інструментом для подолання розриву, наприклад, забезпечення доступного широкопasmового доступу.

Одним із визначальних кроків до рівності є створення мереж мобільного широкосмугового зв'язку. Але запровадження нових генерацій зв'язку вимагає досить багато ресурсів всіх учасників ринку, тож цей процес може бути довготривалим. Сьогодні в усьому світі прямують до запровадження національного широкосмугового LTE покриття (4G) [2].

Подолання наслідків цифрового розриву – означає надання рівних можливостей для всіх навчатися та працювати. Отже це завдання стає першочерговим для великої кількості країн і навіть приватних компаній. Згідно з проведеним дослідженням МВФ зроблено такі висновки, що зайнятість скорочується повільніше в тих галузях, де більша частка роботи виконується з домашнього офісу [3].

Генеральний секретар ООН вважає що, «цифрова нерівність – питання життя і смерті. Адже від доступу до інтернету залежить не лише те, як ми живемо під час пандемії, а й майбутнє людства» [4].

Необхідний комплексний підхід до відповідної оцінки цифрового розриву. Міжнародний рейтинг зазвичай базується на кількості користувачів Інтернету, оскільки він вимірює підключення та доступ. Якщо взяти до уваги, що є багато країн з такими проблемами, як неписьменність, відсутність проточної води або поширений голод, цей підхід є неефективним. Міжнародні організації повинні застосувати комплексний підхід, використовуючи як якісні, так і кількісні показники. Оцінка відіграє вагову роль у вимірюванні успіху чи невдачі у впровадженні різних методів подолання цифрового розриву.

Залучення урядів і відповідних інструментів електронного урядування можуть стати провідними учасниками подолання розриву. Урядові програми ІКТ можуть зіграти вирішальну роль у зменшенні цифрового розриву між молоддю та людьми похилого віку, жінками та чоловіками, неписьменними та освіченими або навіть між менш розвиненими регіонами та країнами. Засоби масової інформації разом із місцевою владою та академічними колами можуть і повинні бути основним інструментом ефективною та результативною комунікації та розповсюдження. Уряди країн, що розвиваються, повинні підвищити пріоритетність програм електронного уряду у своїх запитах на міжнародну допомогу та співпрацю, а також міжнародну фінансову підтримку. Наступним кроком має бути гармонізація нормативних актів електронного урядування, створення та досягнення консенсусу щодо реалізації базового набору взаємопов'язаних і сумісних електронних послуг.

Деякі люди кажуть, що Інтернет швидко змінює наше суспільство. Так, як тільки вірус COVID-19 розпочав поширюватися, а різні країни – запроваджувати певні обмеження, досить багато бізнесових сфер здійснили перехід в онлайн режим роботи. Замість вечері в кафе тепер доставка продуктів та їжі через мобільний застосунок, замість очної ділової зустрічі – віртуальна відеоконференція. Ледь більше аніж за рік діджиталізація значно пришвидшилась. Користувачі почали більше використовувати інтернет, розумні пристрої та переводять життя та роботу в онлайн режим. Згідно джерела Ericsson Mobility Report, за 2020 рік тільки мобільний трафік виріс на 51% – до 60 ексабайт на місяць. Що на 15% більше, ніж передбачали в листопаді 2020 -го [2].

Суспільство розпочало взаємодіяти віртуально більше, аніж реально. Саме в тому й відмінність поміж тих, хто може використовувати онлайн-можливості, і тими, хто ні, стає найбільш помітною. Якщо раніше цифрову нерівність обговорювали на конференціях та окреслювали в доповідях, то наразі це питання з далекої теорії перейшло в сьогодишню практику.

ІКТ, комп'ютер та пов'язані з ними мережі відіграють дедалі важливішу роль у процесі навчання та кар'єрі людей.

Виняткову роль відіграють починання, котрі дають дітям та молоді доступ до онлайн-навчання планетарного рівня як вдома, так і в школах. Оскільки так зміниться на краще рівень освіченості серед суспільства та знижуватиметься цифровий бар'єр.

Актуально, щоб діти та молодь могли по максимуму використати можливості для навчання. Тож підприємства та країни безперервно працюють над розширенням інтернет-покриття, наприклад в навчальних закладах.

З 2020 року у співпраці з ЮНІСЕФ Ericsson допомагає створити карту з приєднання шкіл до мережі інтернет у 35 країнах світу до кінця 2023 року, щоб здійснити інтернет-з'єднання до 2030-го [5].

Приєднання до мережі дасть кожній дитині можливість систематично використовувати цифрові технології, котрі необхідні для одержання освіти.

Відповідно, існуючий цифровий розрив негативно впливає на людей, які проживають у менш розвинених регіонах, а також на тих, хто перебуває у нижчих соціально-економічних

прошарках. Єдиними зацікавленими сторонами, які можуть забезпечити рівні можливості, є уряди, тому вони повинні взяти на себе провідну роль в електронному урядуванні як ключовому інструменті усунення розриву.

Ключовими елементами розвитку електронного урядування як визначального чинника подолання цифрового розриву є:

- ✓ Міжнародне, національне та регіональне співробітництво.
- ✓ Гармонізація законодавчої бази та регулювання.
- ✓ Забезпечення мінімального пакету взаємопов'язаних та сумісних електронних послуг.
- ✓ Сприяння розвитку навичок ІКТ та цифрової грамотності в зручний спосіб.
- ✓ Навчання та підготовка населення менш розвинутих регіонів до інформаційного суспільства та заохочення електронної готовності.
- ✓ Запуск пілотних електронних послуг у менш розвинутих регіонах разом із належною технічною підтримкою.
- ✓ Розвиток електронного навчання та відповідного контенту ІКТ.
- ✓ Розвиток електронної участі та залучення різних соціальних категорій до розробки політики та прийняття рішень, навіть за допомогою таких медіа-технологій, як соціальні мережі.
- ✓ Використання мобільного зв'язку як інфраструктури для поширення електронних послуг.
- ✓ Підвищення прозорості прийняття рішень та витрачання бюджетних коштів шляхом впровадження електронних послуг.
- ✓ Залучення громадян до всіх аспектів процесів місцевого та національного державного управління.
- ✓ Підвищення якості життя в усіх його аспектах через кращі електронні послуги та доступ до знань.

Два приклади найкращих практик ілюструють переваги, які може надати електронне урядування. Першим прикладом є програма електронної охорони здоров'я, розроблена урядом Єгипту, щоб забезпечити безкоштовне обстеження раку молочної залози для єгипетських жінок віком від 45 років. Система заснована на супутниковому зв'язку, щоб тести можна було передавати з віддалених пристроїв. Ця електронна послуга допомагає на ранній стадії лікування раку молочної залози без дискримінації. Другий випадок найкращої практики – Нігерія, де уряд запустив програму електронного сільського господарства, щоб допомогти сільськогосподарському сектору. Перевагами є надання стратегічної інформації, а також просування нових корисних навичок ІКТ серед нігерійських фермерів.

Як продемонструвало нещодавнє опитування, проведене в Європі підгрупою С7 Організації Об'єднаних Націй з питань електронного урядування для сталого розвитку та Інститутом менеджменту та сталого розвитку, якість життя прямо корелює з рівнем послуг електронного урядування та можливостей, пов'язаних з ІКТ [5]. Основною перешкодою у впровадженні електронних послуг респонденти визначили опір змінам і зазначили, що індивідуальна узгоджена стратегія та державна політика у сфері електронного урядування повинні бути узгоджені з міжнародними стандартами. Знову ж таки, це демонструє важливу роль електронного урядування в подоланні цифрового розриву та розвитку орієнтованого на громадян справедливого цифрового суспільства.

Україна має вже досить багато різноманітних онлайн-сервісів, прикладом є стримінгові платформи та знайомі всім державні портали.

В цілому інтернет використовує більше 67% населення. Але лишається 33% українців, котрі не мають взагалі, або стійкого доступу до мережі. Здебільшого це торкається сільських місцевостей, де неякісне покриття, а проведення дротового інтернету або неможливе, або дуже дороге.

Тож, із покращенням якості інфраструктури все більше мешканців можуть користуватися інтернетом, і така проблема, як цифрова нерівність повинна була б поступово вирішуватися.

Але актуально не тільки надати прямий доступ, а й навчити українців цифровим навичкам. Сьогодні біля 15% громадян зовсім не володіють ними, а ще у 37% громадян ці навички знаходяться на дуже низькому рівні. Отже в наступні три роки наша держава планує організувати навчання щодо опанування цифрової грамотності більш як 6 млн українцям [2].

Таким чином, в Україні вже наступними роками ще більше мешканців матимуть не лише якісний доступ до інтернету, але й зможуть користуватися всіма його можливостями. Масштабна

пандемія продемонструвала, наскільки необхідним є якісний доступ до інтернету, отже високі темпи запровадження 4G-стандарту допоможуть знизити цифровий розрив.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Щоб створити стійке суспільство, уряди та інші зацікавлені сторони повинні зосередитися на забезпеченні рівних можливостей для молоді та майбутніх поколінь. ІКТ є вкрай важливим компонентом цього майбутнього, і подолання цифрового розриву має стати світовим пріоритетом. Надання відповідних електронних послуг і просування цифрової грамотності має стати питанням безпеки та головним пріоритетом для урядів, щоб забезпечити своїй країні чи регіону місце в майбутньому суспільстві, заснованому на знаннях.

Подальше впровадження нових технологій дозволить суспільству використовувати не тільки нові можливості, а й вся економіка розпочинає виходити на новий якісний рівень – цифровий. У зв'язку із цим протягом наступного десятиліття створиться 22,3 млн нових робочих місць по всьому світі. Тож вкрай важливо вже сьогодні допомагати людям здобувати цифрові навички та задовольняти майбутні запити роботодавців, щоб розвивати як ВВП України, так і економіку світу взагалі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Туніська програма для інформаційного суспільства <https://old.apitu.org.ua/wsis/tp>
2. Глушченко Ю. Усі в онлайн: як подолати цифрову нерівність і як вона впливає на розвиток країни <https://mind.ua/openmind/20226507-usi-v-onlajn-yak-podolati-cifrovu-nerivnist>
3. Gabriela Cugat, Futoshi Narita How COVID-19 Will Increase Inequality in Emerging Markets and Developing Economies // <https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2020/10/29/blog-how-covid-19-will-increase-inequality-in-emerging-markets-and-developing-economies>
4. Не сократив цифровое неравенство, мир не сможет достичь целей устойчивого развития. Организация объединенных наций // <https://news.un.org/ru/story/2020/06/1379942>
5. The Role of e-Governance in Bridging the Digital Divide // <https://www.un.org/en/chronicle/article/role-e-governance-bridging-digital-divide>
6. Власенко Т., Ревенко О. В. Особливості цифрової трансформації бізнесу в умовах невизначеності. Б Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова, 2022, Т. 27, вип. 3(93). С. 44-49. <https://doi.org/10.32782/2304-0920/3-93-8>
7. Шалухіна В. В., Ляшенко В. М., Черкаський Г. І., Томчук О. О. Сучасні тенденції та вектори цифрової трансформації в Україні. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2022. Том 7. № 2, pp. 219 – 225.
8. Завгородній А., Іванченкова Л., Шаповалова І., Маркова Т. Діджиталізації як ключовий напрям цифрового розвитку. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2022. № 4. С. 44-49
9. Kychko, I. ., Samiilenko, H. ., Khudolei, V. ., Bondar, N. . . ., & Kravchuk, Y. (2021). Riscos de transformações digitais das relações de trabalho e do mercado de trabalho. *Laplage Em Revista*, 7(Extra-E), p.650-660. <https://doi.org/10.24115/S2446-622020217Extra-E1357p.650-660>

REFERENCES:

1. Tuniska prohrama dlia informatsiinoho suspilstva <https://old.apitu.org.ua/wsis/tp>
2. Hlushchenko Yu. Usi v onlain: yak podolaty tsyfrovu nerivnist i yak вона vplyvaie na rozvytok krajny <https://mind.ua/openmind/20226507-usi-v-onlajn-yak-podolati-cifrovu-nerivnist>
3. Gabriela Cugat, Futoshi Narita How COVID-19 Will Increase Inequality in Emerging Markets and Developing Economies // <https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2020/10/29/blog-how-covid-19-will-increase-inequality-in-emerging-markets-and-developing-economies>
4. Ne sokratyv tsyfrovoe neravenstvo, myr ne smozhet dostyuch tselei ustoichyvoho rozvytyia. Orhanyzatsiia ob'iedynennykh natsyi // <https://news.un.org/ru/story/2020/06/1379942>
5. The Role of e-Governance in Bridging the Digital Divide // <https://www.un.org/en/chronicle/article/role-e-governance-bridging-digital-divide>
6. Vlasenko T., Revenko O. V. Osoblyvosti tsyfrovoy transformatsii biznesu v umovakh nevyznachenosti. B Visnyk ONU imeni I.I. Mechnykova, 2022, T. 27, vyp. 3(93). S. 44-49. <https://doi.org/10.32782/2304-0920/3-93-8>
7. Shalukhina V. V., Liashenko V. M., Cherkaskyy H. I., Tomchuk O. O. Suchasni tendentsii ta vektory tsyfrovoy transformatsii v Ukraini. Ukrainyskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky. 2022. Tom 7. № 2, rr. 219 – 225.
8. Zavorodnii A., Ivanchenkova L., Shapovalova I., Markova T. Didzhytalizatsii yak kliuchovyi napriam tsyfrovoho rozvytku. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences. 2022. № 4. S. 44-49
9. Kychko, I. ., Samiilenko, H. ., Khudolei, V. ., Bondar, N. . . ., & Kravchuk, Y. (2021). Riscos de transformações digitais das relações de trabalho e do mercado de trabalho. *Laplage Em Revista*, 7(Extra-E), p.650-660. <https://doi.org/10.24115/S2446-622020217Extra-E1357p.650-660>

CONSEQUENCES OF THE DIGITAL DIVIDE AND WAYS TO OVERCOME IT

YERMOLENKO Oksana, VLASENKO Tetiana, SHAPOVALOVA Inga
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

The article examines the problem of the digital divide, its causes, and directions for overcoming the negative consequences of this phenomenon. The nature of the digital divide is quite complex and debatable; therefore, the exact identification of the causes of its occurrence is the main stage for timely recognition, study, and application of effective solutions. The digital divide in Ukraine and throughout the modern world is quite large. It has been proven that there is a strong correlation between the digital divide and poverty. Governments in countries where the digital divide has tangible consequences need to act decisively by developing and implementing e-government tools to increase public readiness for modern information and communication technologies (ICTs), encourage and train the use of ICTs, and support the development of ICT skills in a convenient way. The task of governments should be to create and deploy accessible electronic services and understandable ICT content. In addition, they should help develop an appropriate and non-discriminatory environment for e-government through regulatory frameworks, strategic directions, and government guarantees. E-government can be a similarly powerful tool for bridging the gap, such as providing affordable broadband. There is a strong emphasis on providing children and young people with wide access to world-class online learning both at home and in schools. Because in this way there will be a qualitative change in the level of education among society and the digital barrier will decrease, and as a result - its negative consequences. Another essential step towards reducing digital inequality is the creation of mobile broadband networks. But there are obstacles on this path - the introduction of new generations of communication requires quite a lot of resources from all market participants, so this process can take a long time. Today, the whole world is moving towards the introduction of national broadband LTE coverage (4G). The study lists the key elements of the development of e-government as a determining factor in overcoming the digital divide. To create a sustainable society, governments and stakeholders must focus on ensuring equal opportunities for youth and future generations.

Keywords: digital divide, digital inequality, information and communication technologies, e-government, digital literacy.